

CULTUUR

KUNST*THEATER*MUZIEK*BOEKEN*FILMS

Fantasie met twee wonderlijke vogels

Een toneelspel als een veer, die je opwindt; steeds strakker gespannen. En dan laat hij los; de spanning is eraf. Tot zover gaat alles goed. Dat de veer vervolgens slap, zonder duidelijke functie, blijft, interesseert niemand meer. Iets dergelijks is er aan de hand met 'De gebiologeerden' gespeeld door Bas Teeken en Peter van den Ende, acteurs van Cie. de Koe. Het verhaal gaat over twee ornithologen, ofwel vogeltjeskijkers. Beiden hebben behoefte aan elkaars warmte en liefde, maar ze durven daar niet voor uit te komen. De wetenschappelijke taal is een substituut voor de onderliggende behoefte aan genegenheid.

De heren die elkaar soms Van de Broek en Van der Plas noemen, soms, heel voorzichtig, Erwin en Ludo, begeven zich te zamen in het veld. Zij bestuderen het doen en laten van onze gevederde vrienden en beluisteren hun getjilp en gefluit. De biologen zijn inderdaad heren. Hun colberts hangen losjes over de arm en zij dragen beiden een zwarte aktentas. Van der Plas bezit een boekwerk 'Tussen hemel en aarde', met behulp waarvan hij enige meningsverschillen over de waarnemingen uit de wereld wil ruimen; is er een braamsluiper, een grasmus of wellicht een zwartkop in het spel en wat is het verschil tussen een pieper en een kwikstaart? De heren imiteren de vogels op onnavolgbare wijze. Dan is het lunchtijd. Uit de aktentassen komen de boterhammen te voorschijn. Ze ruilen de hesp en de salami. Van der Plas biedt Van de Broek zijn appel aan en Van de Broek eet zijn banaan. De sfeer wordt nogal gespannen. Uit alles blijkt dat vooral Van de Broek gebukt gaat onder emoties, waar hij geen raad mee weet. Het zien van een zeldzame vogel - 'de griel' - en nog wel voor zonsondergang, maakt meer in hem los dan alleen de vreugde over dat feit. Na een kleine ruzie over het verschil tussen 'kwark' en 'platte kaas' gaat hij echt uit zijn dak: ruimte, lucht en zuurstof heeft hij nodig. En een bolletje geluk. Uiteindelijk komt het hoge woord eruit.

Teeken en Van den Ende, die ook verantwoordelijk zijn voor tekst en regie, maken echt iets moois van die twee door vogeltjes geobsedeerde mannen. En dan die schitterende manier waarop ze, na de bekentenis, vorm geven aan die andere manier van vogeltjes kijken. De erotiek, de kinderlijke vreugde van het elkaar lichamenlijk ontdekken, wordt als een

hoogtepunt aan de kijker voorgeschoteld. Dan volgt er nog een heleboel meer. En dat is te veel van het goede. De spelers willen waarschijnlijk laten zien, dat de heren, ook wanneer zij een relatie met elkaar zijn aangegaan, last houden van hun tegengestelde karakters. In een noodtempo komen daarom enkele zaken aan de orde, waar de meeste relaties wel in falen. Van de Broek gaat al snel vreemd. Hij weet het niet meer. Er moet toch meer zijn tussen hemel en aarde dan hetgeen uit hun vriendschap blijkt. Maar met het menselijk tekort moet je nu eenmaal leren leven en zo komt alles nog goed.

Het optreden van een derde speler is tamelijk storend. Van de Broek gaat met hem vreemd achter balen hooi en even later is deze boerenzoon de gitarist bij het zingen van een liedje van Jaap Fisher. Het doet afbreuk aan de tot dan toe opgebouwde intieme sfeer. Ondanks dat matige slot is 'De gebio-

HOMMELECK STUURMAN

logeerden' een voorstelling die het bekijken waard is. Dat is te danken aan het zorgvuldige, zeer humoristisch spel van Teeken en Van den Ende. Met oog voor de kleinste details slagen zij erin de eigenaardigheden van twee haast karikaturale wezens uit te buiten zonder in meligheid te vervallen.

(Guus Wakelkamp)

'De Gebiologeerden' door Cie. de Koe is in december te zien: Utrecht 13 en 14, Alkmaar 15, Amsterdam 18 t/m 22 en in januari o.a. in Amersfoort, Eindhoven, Brussel, Leeuwarden en Leiden.